

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 4863/13

לפני: כבוד הנשיאה מ' נאור
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט נ' סולברג

העותר: פלוני

נגד

המשיב: מדינת ישראל המינהלה הבטחונית לסיוע ושיקום
סייענים

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה: ו' בחשון התשע"ו (19.10.2015)

בשם העותר: עו"ד תמיר בלנק

בשם המשיב: עו"ד רועי שויקה

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

עניינה העיקרי של העתירה בדרישת העותר כי יוגדל סכום הסיוע שניתן לו לצורך רכישת דירה בירושלים, כמו גם מתן סיוע חודשי. לכך מתווספים סעדים במישור הכללי שעיקרם פרסום הקריטריונים של המשיבה בהתייחס לתמיכה שניתנת לסייענים; ומסירת החלטות והבטחות לסייענים בכתב ובאופן שקוף ונהיר.

1. להלן תמצית העובדות הצריכה לעניין. בחודש מרץ 1994 הוכר העותר כסייען של המינהל האזרחי על ידי המינהלה הביטחונית לסיוע (להלן: המינהלה). המשיבה פרשה לפנינו נתונים בהתייחס לתהליך שיקומו של העותר כמפורט להלן. בחודש דצמבר 1995 החל הטיפול השיקומי בעותר. בחודש נובמבר 2002 הסתיים הליך השיקום, עקב מיצוי יעדי השיקום. עם כניסת העותר לתכנית השיקום התגורר בשכונת

צור באהר במזרח ירושלים ובהמשך התגורר בדירות שונות בשכונת שועפט במזרח העיר. בשלב מאוחר יותר עבר העותר לדירות במערב העיר. העותר קיבל מהמינהלה סיוע כספי (לא כולל סיוע לרכישת דיור קבע) בסך של 888,994 ש"ח, מתוך זה 694,032 ש"ח סיוע כספי ברכישת דירה; 32,550 ש"ח סיוע כספי לחינוך ילדיו; ו- 162,412 ש"ח סיוע כספי אחר.

2. בחודש אוגוסט 2010 הוצגו לעותר על ידי גורמי השיקום החלופות העומדות לפניו לרכישת דיור קבע: רכישת דירה במזרח העיר או במערבה, תוך השלמת סכום העלות לסיוע אותו יקבל מהמינהלה; או רכישת דירה בעיר אחרת בסיוע המינהלה. בחודש מאי 2013 נערכה פגישה עם העותר שבמסגרתה עודכן כי לפי הקריטריונים של המנהלה אושר לו סיוע כספי לרכישת דירת קבע בסך 559,200 ש"ח.

3. ביום 7.7.2013 הוגשה העתירה שבגדרה התבקשו הסעדים המפורטים לעיל. העותר הוסיף וטען – בין היתר – כי בתקופה שבה התגורר בשכונות ערביות בירושלים סבלו הוא ומשפחתו מהתנכלויות; כי הסיוע אותו מקבל אינו מספיק לו ולמשפחתו; כי גם הסכום שהוצע לו כסיוע לדיור קבע אינו מספיק; וכי ניתנו לו הבטחות ברורות על ידי נציגי המינהלה כי יינתן לו פתרון של דיור קבע של דירה בת 4 חדרים בסביבה יהודית.

4. לאחר הגשת העתירה, התקיימה ביום 17.10.2013 שיחה טלפונית בין נציגי המינהלה לעותר, שבה נמסר לו כי גובה הזכאות לרכישת נכס במערב העיר עומד על סך של 669,000 ש"ח ואילו גובה הזכאות לרכישת נכס במזרח העיר נשאר בעינו. העותר הודיע כי בשל מגבלות כלכליות בכוונתו לרכוש נכס בשכונת א-טור (במאמר מוסגר נציין כי עו"ד בלנק, המייצג את העותר בהליך זה, לא עודכן על מהלך זה על ידי המינהלה, וכי המשיבה הכירה בכך כי היה מקום לנהוג בעניין זה אחרת והנחתנו היא כי לקח זה יוטמע בפעולתה העתידית של המינהלה).

ביום 7.11.2013 חתם העותר על כתב "הצהרה והתחייבות" לרכישת הנכס בשכונת א-טור, בתשלומים הבאים: 20,000 ש"ח במעמד חתימת החוזה, 540,000 ש"ח ביום קבלת החוזה ו- 40,000 ש"ח בתשלומים חודשיים של 1,000 ש"ח לחודש (להלן: ההסכם). כפי שהבהירה המשיבה, העותר הצהיר בשעתו על אופן ביצוע התשלומים, לרבות התשלום האחרון שיהיה מכספו שלו. המינהלה העבירה סך של 559,200 ש"ח לזכותו של העותר בגין רכישת הדירה וכן אושר סיוע בסך של 1,500 ש"ח להשתתפות בשכר טרחת עורך דין.

5. על רקע השתלשלות עניינים זו טענה המדינה בתגובתה הכתובה לעתירה, כי זו התייתרה. העותר מצידו עמד על כך כי הדיון לא התייתר הן בסעדים העקרוניים, לרבות פרסום הקריטריונים המנחים את פעולת המנהלת, הן בהיבט הפרטני המחייב להשקפתו הגדלת התמיכה שתוקצה לו.

6. ביום 19.10.2015 קיימנו דיון בבקשה למתן צו על תנאי שבגדרו נשמעו טיעוני הצדדים. בהסכמה שמענו מנציגי המשיבה הבהרות במעמד צד אחד בהתייחס לקריטריונים שנקבעו לפעולת המשיבה ויישומם בנסיבות העניין. בסיכומו של הדיון הוחלט, בהסכמת הצדדים, כי העותר יגיש למשיבה באמצעות הפרקליטות מכתב מפורט שבגדרו יסביר מדוע יש לטעמו להעלות את סכום הסיוע בדיור. עוד הוסכם והוחלט כי הבקשה תישקל והודעה על עמדת המשיבה תימסר לבית המשפט.

7. בהתאם להחלטה זו פנה העותר למשיבה וביקש סכום נוסף של 70,000 ש"ח, שחלקו הוא עבור יתרת התשלום שבה חויב לפי ההסכם ויתרתו סיוע עבור שיפוץ שנעשה בנכס לפי טענת העותר. ראש המינהלה החליטה, לפנים משורת הדין, להגדיל את הסיוע לעותר בסך של 10,000 ש"ח, סכום הנתון למתחם שיקול הדעת שלה כתשלום נוסף מעבר לסכום הזכאות. העותר מצידו, בתגובה שהגיש ביום 22.12.2015, מבקש כי נורה למשיבה להגדיל את הסיוע כמבוקש על ידו.

8. הגיעה אפוא עת הכרעה בעתירה זו. לאחר ששקלנו את טיעוניהם של הצדדים בכתב ועל פה לא מצאנו כי הונחה עילה להתערבותנו. מדינת ישראל הכירה בצורך לדאוג למי שסייע בהגנה על ביטחונה. החלטה ב/118 של הממשלה ה-25 מיום 12.1.1994 קובעת שתינתן לסייענים האפשרות להעתיק את מגוריהם לתוך מדינת ישראל, וכי "לפנים משורת הדין ומטעמים הומניטריים מובהקים" תוקם מערכת לצורך הסדרי שיקום (ראו ע"א 3690/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (16.5.2013)).

9. כפי שנפסק, מטרת השיקום היא לתת בידי המשוקם כלים ואמצעים להשתלב בחברה בישראל. על פי הכללים, מרכיבי הסיוע הניתן מותאמים לכל מקרה לגופו, על פי נתוניו המיוחדים ובהתאם לאמות מידה שונות. לגורמי המינהלה שיקול דעת רחב בהפעלת אמות המידה למתן הסיוע וביישומן למקרה הפרטני (בג"ץ 4458/03 פלוני נ' ראש ממשלת ישראל, פסקה 7 (22.6.2005) (להלן: עניין פלוני)). עוד נקבע כי מטעמים הקשורים בביטחון המדינה, הקריטריונים של המינהלה הם חסויים, ובית

משפט זה לא ראה להתערב בהחלטת הרשויות שלא להתיר עיון בהם גם למי שנוגע בדבר (ראו למשל בג"ץ 3734/14 פלוני נ' ראש ממשלת ישראל, פסקה י"ט (17.11.2015); עניין פלוני, פסקה 8). בעניין פלוני, בית משפט זה לא ראה לסטות מהכרעה זו ואף אנו לא מצאנו עילה לעיין בה מחדש. במישור הפרטני, עיינו – כאמור – במעמד צד אחד בפרטי נהלי הסיוע שהוצגו לעיונו ובתיעוד הנוגע בעניינו של העותר. לאחר שהמינהלה ראתה להגדיל במידת מה, לפנים משורת הדין, את הסיוע שניתן לעותר לא מצאנו כי החלטת המינהלה סוטה מהעקרונות הקבועים בנהלים, או חורגת ממתחם הסבירות במידה המצדיקה התערבות.

אשר על כן, בהיעדר עילה להתערבותנו, אנו דוחים את העתירה.

בנסיבות העניין אין אנו עושים צו להוצאות.

ניתן היום, י"ח בטבת התשע"ו (30.12.2015).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

הַנְּשִׂיָּא